

National Insurance Company Ltd. and others v.1
Smt. Gurdev Kaur and another (Vijender Jain, C.J.)

ਵਿਜੇਂਦਰ ਜੈਨ ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਐਸਐਸ ਨਿੱਝਰ, ਜੇ.

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ
ਹੋਰ, — ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਟੀ. ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

2002 ਦਾ ਐਲਪੀਏ ਨੰਬਰ 502
1996 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 7612 ਵਿੱਚ

5 ਦਸੰਬਰ, 2006

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਕਲਾ. 226-ਜਨਰਲ ਬੀਮਾ (ਕਰਮਚਾਰੀ) ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ, 1995 —ਪੈਰਾ 2(1)-ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਰੂਲਜ਼, ਵੋਲ. II-R1.6.17 (3)—ਬੋਟੇ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਾਂ—ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮਾਂ ਸਕੀਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 2(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ -ਨਿਯਮ 6.17 (3) ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਮਾਪੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ - R1 ਦੇ ਉਪਬੰਧ 6.17 ਅਤੇ 1995 ਦੇ ਪੈਰਾ 2(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ-ਮੈਟਰੀਆ - Ld ਦਾ ਨਿਰਣਾ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 6.17 (3) of Punjab Civil & Service Rules, Vol. IIIa and [para 22(1) of the General Insurance (Employees) Pension Scheme, 1995 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਰੀਡਿੰਗ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ ਮੈਟਰੀਆ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, 1998 (1) ਆਰਐਸਜੇ 412 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 13)

ਅਸ਼ੋਕ ਅਗਰਵਾਲ ਮੁਕੁਲ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐੱਸ. ਐਡਵੋਕੇਟ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ
ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਵਿਜੇਦਰ ਜੈਨ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ

(1) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੱਧੂ, ਜਿਸ ਦੀ 15 ਅਗਸਤ, 1988 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226/227 ਤਹਿਤ ਸਰਟੀਓਰੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। (1) ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ (ਕਰਮਚਾਰੀ) ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ, 1995 ਦੀ। ਉਸਨੇ 13 ਫਰਵਰੀ, 1996 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 2(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ "ਪਰਿਵਾਰ" ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਬੀਮਾ (ਕਰਮਚਾਰੀ) ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੱਧੂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਗਰੇਡ-1 ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 15 ਅਗਸਤ, 1988 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਸਮੇਂ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਲ 1995 ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ (ਕਰਮਚਾਰੀ) ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ, 1995 ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ:-

- “(i) ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ 1 ਜਨਵਰੀ, 1986 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੀ ਪਰ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1993 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1993 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ 28 ਜੂਨ, 1995 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।
- (ii) ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1993 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 1 ਨਵੰਬਰ, 1993 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰ 28 ਜੂਨ, 1995 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ।
- (iii) ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ 1 ਨਵੰਬਰ, 1993 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 28 ਜੂਨ, 1995 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਦੇ ਕਲਾਜ਼-2(1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

National Insurance Company Ltd. and others v.3
Smt. Gurdev Kaur and another (Vijender Jain, C.J.)

"ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ : ਇਸ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ:

(a) ਤੋਂ (k) XXXX

(1) ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਪਰਿਵਾਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-

(i) ਇੱਕ ਪੁਰਸ਼ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਤੀ;

(ii) ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ, ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਚੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(iii) ਪੁੱਤਰ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਦੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਣਵਿਆਹੀ ਧੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਦੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਧੀ ਸਮੇਤ।"

(3) ਦਲੀਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

(4) ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਗੌਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬਨਾਮ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (1) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ 1999 ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ:-

“ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜੀਵਤ ਵਿਧਵਾ ਜੋ ਹੁਣ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕਲੌਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਅਣਵਿਆਹੇ ਪੁੱਤਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਜੋ 5 ਨਵੰਬਰ, 1985 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

(5) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ! Fea ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ
(2) 1998 (1) R.S.J. 412

ਨਿਯਮ, 1951 ਵਿੱਚ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ "ਪਰਿਵਾਰ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਸਕੀਮ 1964 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵਿੱਚ ਆਈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ "ਪਰਿਵਾਰ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼, ਵੋਲ. II ਨਿਯਮ 6.17(3), ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਕੀਮ ਨੂੰ 1 ਜਨਵਰੀ, 1996 ਤੋਂ 1998 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ "ਪਰਿਵਾਰ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 2001 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਦੋਂ 1 ਜਨਵਰੀ, 1996 ਤੋਂ ਲਾਗੂ 1998 ਦੀ ਸੋਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। 1964 ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ:-

“ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਿਣਾਉਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

National Insurance Company Ltd. and others v.5
Smt. Gurdev Kaur and another (Vijender Jain, C.J.)

ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਭਿਆਸ. ਨਿਆਇਕ ਦਖਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।”

(6) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਨਿਯਮ 6.17 ਅਤੇ 1964 ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਨਾਮ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ:

"ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

(8) ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੈਮਿਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਣਵਿਆਹੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(9) ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 1964 ਦੀ ਫੈਮਿਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ (ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਿਤਾ) ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 6.17 ਆਪਹੁਦਰਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(10) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼, ਭਾਗ II ਨਿਯਮ 6.17(3) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਫੈਮਿਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ (ਇੰਪਲਾਈਜ਼) ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ, 1995 ਦੇ ਪੈਰਾ 2(1) ਵਿਵਾਦਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼ 6.17(3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਮਿਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ "ਪਰਿਵਾਰ" ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ:-

- (a) ਇੱਕ ਮਰਦ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਤੀ;
- (b) ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ, ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਵਿਆਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਚੋਸ਼ੀ ਨਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

(d) ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਅਣਵਿਆਹੀਆਂ ਧੀਆਂ]

(11) ਜਦੋਂ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:-

(1) ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਪਰਿਵਾਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-

- (i) ਮਰਦ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਔਰਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਤੀ;
- (ii) ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ, ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;
- (iii) ਪੁੱਤਰ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਦੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਣਵਿਆਹੀ ਧੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਦੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਧੀ ਸਮੇਤ।"

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਾਠ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਪੈਰਿਆਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਮੈਟਰੀਆ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ ਕਿ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ:-

(7) ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1951 ਸਕੀਮ, 1 ਦੇ ਪਿਤਾ

ਅਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ "ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਮਿ੍ਰਤਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੇਵਲ ਪਤਨੀ, ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚਾ, ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ"। ਅੱਜ ਵੀ, ਨਿਯਮ 6.16-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ (ਗੋਦ ਲਏ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਮੇਤ) ਨੂੰ ਮੌਤ-ਕਮ-ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ "ਜ਼ਖਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਸਧਾਰਨ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ" ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਵੀ ਯੋਗ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਰੂਲਜ਼, ਖੰਡ II ਦੇ ਚੈਪਟਰ VIII ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਯਮ 8.34 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਜੇ ਮਿ੍ਰਤਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾਬਾਲਗ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ"। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ-ਕਮ-ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੈਪਟਰ

National Insurance Company Ltd. and others v.7
Smt. Gurdev Kaur and another (Vijender Jain, C.J.)

VIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਲਈ ਨਿਯਮ 6.17 ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਜਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤਰਕ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹਿਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

- (8) 'ਰੱਬ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਮਾਂ-ਬਾਪ' ਕਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਨਿਯਮ 6.17 ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਇਹ ਤਰਕ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ. ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ।
- (9) ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਸਾਧਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਕਸਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
- (10) ਮੈਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਹਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਵਰਗੇ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ, ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ। ਉਹ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਵੀ ਯੋਗ ਹਨ। ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸਦਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਿਯਮ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਰੂਲਜ਼, ਖੰਡ II ਦੇ ਨਿਯਮ 6.17, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

14) ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਐਸ ਨਿੱਝਰ ਨੇ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) ਵਿੱਚ ਬੈਚ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ:-

- 15) ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਾਂ ਕਿਸੇ ਮੰਦਭਾਗੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੌਲੇ ਅਤੇ ਦਿਲਦਾਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਹੈ

ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਪਿਆਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਅਸੀਮ ਪਿਆਰ ਹੈ ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ "ਮਾਤਾ-ਧਰਤੀ" ਵਜੋਂ ਸਤਿਕਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਵਕੂਫੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਐਕਸ-ਗ੍ਰੇਸ਼ੀਆ ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਮੇਤ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ.

20(1)/98/D (ਭੁਗਤਾਨ/ਸੇਵਾਵਾਂ) ਮਿਤੀ 22 ਸਤੰਬਰ, 1998 ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ, — ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ. 20(1)/98/D9 (ਭੁਗਤਾਨ/ਸੇਵਾਵਾਂ) ਮਿਤੀ 3 ਅਗਸਤ, 1999 ਰਾਹੀਂ। ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦਿਓ।

ਐਕਸ-ਗ੍ਰੇਸ਼ੀਆ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਢਾਂਚਾ ਕੁਝ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਦੁਖਾਂਤ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਅਤੇ ਤੀਬਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਟੀ ਵਿਜੇਤਾ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੋਂ ਅਤਿਅੰਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇ. ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜੋਖਮਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

- 3) ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੀ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵੱਲ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਰਾਹ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ।
- 4) ਕੀ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਫੌਜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ, ਜਿਸਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹਨਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਈਵਰੀ ਟਾਵਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਨਕਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਜੋ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

National Insurance Company Ltd. and others v.9
Smt. Gurdev Kaur and another (Vijender Jain, C.J.)

15) ytotality cofethe scircums ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ , ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ